

СЪДЪРЖАНИЕ:

УВОД

ГЛАВА ПЪРВА: ДАНЪЧНАТА ПОЛИТИКА НА РАЗВИВАЩИТЕ СЕ СТРАНИ

- 1.1. Структура на данъчната система в развиващите се страни
- 1.2. Характеристики на данъчната система и администрация
- 1.3. Цели на данъците
- 1.4. Критерии за ефективност

ГЛАВА 2 ДАНЪЧНА СИСТЕМА НА БЪЛГАРИЯ

- 2.1. Предимства и недостатъци на данък добавена стойност
- 2.2. Предимства и недостатъци на облагането с акцизи
- 2.3. Предимства и недостатъци на корпоративния данък

ГЛАВА 3 ПЕРСПЕКТИВИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ДАНЪЧНАТА ПОЛИТИКА НА БЪЛГАРИЯ

- 3.1. Възможни решения в областта на данък добавена стойност
- 3.2. Възможни решения в облагането с акцизи
- 3.3. Възможни решения в областта на корпоративния данък.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА

УВОД

В тази епоха на глобализация, повечето развиващи се страни искат да се интегрират с международната икономика. Въпреки това, те са изправени пред значителни предизвикателства в това си желание, включително и пред необходимост от увеличаване на данъчните приходи. Затова създателите на данъчната политика трябва да анализират преобладаващите условия в страната и да определят съответната комбинация от данъци, които могат да повишат с достатъчно равнище приходи. Много развиващи се страни, България включително, все по-често реструктурират своите данъчни системи за тази конкретна цел. Въпреки многобройните данъчни реформи, които са предназначени за подобряване на икономическото и социално положение чрез подкрепа на инфраструктурата и повишаване на качеството на публичните блага, предоставяни от правителството, ситуацията в България остава нестабилна, а страната продължава да е сред най-бедните в Европа. Задържането на минимални бюджетни дефицити води до необходимостта да се преразглеждат основните постановки на данъчното облагане и съществуващия микс и структура на основните данъци в България.

Един от най-гъвкавите начини за повишаване на доходите от глава на населението и да се подкрепи увеличаването на темповете на растеж на реалния БВП е посредством данъчното облагане. Данъчното облагане е суверенно право на държавата, с което прехвърлят средства от частния сектор към публичния с цел постигане на икономически и политически цели¹. Данъчното облагане не е единственото средство, чрез което правителствата могат да развият ресурси за финансиране на публичните разходи. Правителствата могат да и да „присвоят ресурси“ директно от обществото. Този метод може да се проведе само по военен път и ще бъде отхвърлен от масите в мирни времена. Правителствата понякога печатат пари, за да могат да функционират, въпреки че се отчита, че този метод води до нарастване на инфлацията. Развиващите се страни широко използват вътрешни и външни

¹ Richard M. Bird, *Tax Policy and Economic Development* (Baltimore: John Hopkins Press, 1992) с. 3-4

заеми, но това не е адекватна алтернатива на увеличаването на данъчните приходи. По-голямата част от хората в развиващите се страни получават много ниски доходи, от които правителството не може да заеме. И не може да бъде конструктивно за правителство, то да разчита на чужда помощ, тъй като има много вредни последици, произтичащи от зависимостта от подобна помощ. Така данъчното облагане се очертава като един от най-ефективните вътрешни инструменти, спрямо които правителството има пряк контрол с оглед развиване на ресурсите, необходими за изпълнение на неговите социални, икономически и политически цели.

Проблемът пред които са изправени всички развиващи се страни - и това включва, разбира се България - е, че развиващите се страни са изправени пред много общи и специфични пречки при прилагането на данъчни системи, които могат да отговарят на техните специфични нужди и които също трябва финансират публичните разходи по най-ефективния начин². Подобно на повечето развиващи се страни, правителството на България се впусна в множество данъчни реформи през последните няколко десетилетия: реструктуриране на данъчната система, свеждане до минимум на освобождаването от данъци и актуализация на данъчни закони и много други.

Обект на изследване е данъчното облагане, а предмет е данъчното облагане и данъчната система в България.

Целта на дипломната работа е да се опита да разкрие основните проблеми и недостатъци на данъчното облагане в България, както и да се предложат мерки за подобряване на функционирането на данъчната система.

С оглед нейното постигане, следва да бъдат решени следните задачи:

- 1) Да се анализира данъчната политика от гледна точка на развиващите се страни;
- 2) да се проучат предимства и несъвършенствата на някои основни данъци;
- 3) да се разгледа функционирането на ДДС, корпоративния данък и акцизи в България;
- 4) да се формират препоръки за подобряване на функционирането на данъчната политика в страната.

² Vito Tanzi and Howell H. Zee, *Tax Policy for Emerging Markets: Developing Countries* (Washington D.C.: IMF, Fiscal Affairs Department, 2000) (Working Paper WP/00/35)

Изследователската хипотеза е, че данъчната реформа е единствен и най-добър начин за правителството на развиваща се страна да се справи бюджетния дефицит в условията на криза и ограничени разходи.

Методологията на изследването се основава на метода на диалектическия анализ, както и на някои частни методи на познание: логика (анализ, дедукция, индукция, аналогия и други), исторически, социологически, сравнително-правен и формално-логически. Използването на тези техники позволява приложението на един цялостен подход към изучаването на поставените задачи.

Основното ограничение на разработката е липсата на реална оценка на действието на данъчната система в специализираната научна литературата, както и честите промени в нормативната рамка, които не позволяват да се направи един по-задълбочен анализ така, че да се разкрият основните мотивации за тях.

ГЛАВА ПЪРВА: ДАНЪЧНАТА ПОЛИТИКА НА РАЗВИВАЩИТЕ СЕ СТРАНИ

1.1. Структура на данъчните системи на развиващите се страни

Развиващите се страни са доста различни и тяхното равнище на икономическо развитие е разнообразно и променливо. На тази основа е много трудно те да се групират в зависимост от данъчните ѝ системи. Възможно е само да се направи опит за представяне на основните характеристики на данъчното облагане, намиращи израз в слабата организация на данъците, доминирането на косвените данъци, изключителността на специфичните данъци, големият относителен дял на митата и др. В това отношение внимание заслужава:

➤ Неразвитостта на данъчното облагане. По принцип равнището на данъчното облагане се предопределя от равнището на икономическото развитие. Затова данъчното облагане е силно в развитите страни, където данъците заемат една четвърт от общия национален продукт и слабо – в развиващите се страни, където те стигат до 5%. Това състояние на данъчно облагане се дължи на съвкупността от фактори, от които равнището на живота е от съществено значение. По принцип е трудно да се облагат с данък доходи, които са под равнището на жизнения минимум. По тази причина, на практика само една част от населението може да бъде обложена. От друга страна, след като държавата е слабо развита, слабо развити са и нейните услуги, което означава, че държавните разходи са много по-малки от тези в развитите страни. Освен това, тези страни нямат материалните възможности да организират ефективна данъчна администрация³.

➤ Преобладаването на непрякото облагане. Става дума за данъчните системи на страните от Латинска Америка, Африка и Средния Изток. По принцип, подоходният данък тук е непоносим за по-голяма част от гражданите, тъй като доходите са под жизнения минимум. Ако този данък обхваща само способните да плащат неговия рандеман, не

³ Владимирова, Т. Данъчна конкуренция и данъчна хармонизация (измерения на фискалната свобода в условията на ЕС). // Финансови измерения на икономическата свобода. Варна: Стено, 2009.